ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHÙNG THƯ ẤN (FĒNG SHŪ YÌN)

LỖI SỬ DỤNG TIẾNG VIỆT DO CHUYỂN DI TỪ NGÔN NGỮ THỨ NHẤT CỦA SINH VIÊN TRUNG QUỐC Ở ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ, VĂN HÓA VÀ VĂN HỌC VIỆT NAM

THÁI NGUYÊN - 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHÙNG THƯ ẤN (FĒNG SHŪ YÌN)

LỖI SỬ DỤNG TIẾNG VIỆT DO CHUYỂN DI TỪ NGÔN NGỮ THỨ NHẤT CỦA SINH VIÊN TRUNG QUỐC Ở ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Ngành: Ngôn ngữ Việt Nam
Mã ngành: 8 22 01 02

LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ, VĂN HÓA VÀ VĂN HỌC VIỆT NAM

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. ĐÀO THỊ VÂN

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu khảo sát, thống kê, nghiên cứu, kết luận trong luận văn là trung thực và chưa từng công bố ở bất kì công trình nào khác.

Tác giả

Phùng Thư Ấn

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành đến PGS.TS. Đào Thị Vân, người đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình nghiên cứu để tôi có thể hoàn thành luận văn tốt nghiệp này.

Luận văn này là kết quả của một quá trình học tập và nghiên cứu. Vì vậy, tôi xin chân thành cảm ơn đến những người thầy, người cô đã giảng dạy các chuyên đề cao học cho lớp Ngôn ngữ K24 (2016 - 2018) tại trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên.

Tôi xin gửi lời cảm ơn đến gia đình, bạn bè, người thân đã luôn ủng hộ và động viên tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện luận văn.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2018

Tác giả

Phùng Thư Ấn

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN i
LỜI CẢM ƠN ii
MỤC LỤC iii
DANH MỤC CÁC BẢNG iv
MỞ ĐẦU 1
1. Lí do chọn đề tài 1
2. Đối tượng nghiên cứu, phạm vi nghiên cứu 2
3. Mục đích nghiên cứu, nhiệm vụ nghiên cứu 3
5. Phương pháp nghiên cứu 4
6. Bố cục của luận văn 4
Chương 1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ CƠ SỞ LÍ LUẬN 5
1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu 5
1.1.1. Tình hình nghiên cứu lỗi sử dụng ngôn ngữ thứ 2 của người học ngoại ngữ 5
1.1.2. Tình hình nghiên cứu lỗi sử dụng tiếng Việt 11
1.2. Cơ sở lí luận 13
1.2.1. Lí thuyết về lỗi trong học ngoại ngữ 14
1.2.2. Khái niệm chuyển di ngôn ngữ, các kiểu chuyển di ngôn ngữ và lỗi sử dụng ngoại ngữ do chuyển di ngôn ngữ 32
1.3. Tiểu kết 39
Chương 2. THỰC TRẠNG SINH VIÊN TRUNG QUỐC Ở ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN MẮC LỖI SỬ DỤNG TIẾNG VIỆT DO CHUYỂN DI TỪ NGÔN NGỮ THỨ NHẤT 41
2.1. Kết quả khảo sát lỗi sử dụng tiếng Việt do chuyển di từ L1 của sinh viên Trung Quốc ở Đại học Thái Nguyên 41
2.1.1. Nhận xét chung 41
2.1.2. Kết quả số liệu điều tra 42

2.2. Phân loại và miêu tả lỗi sử dụng tiếng Việt do chuyển di từ tiếng Hán mà sinh viên Trung Quốc ở Đại học Thái Nguyên đã mắc 43
2.2.1. Lỗi về ngữ âm tiếng Việt do chuyển di từ L1 của sinh viên Trung Quốc ở ĐHTN 43
2.2.2. Lỗi dùng từ do chuyển di từ ngôn ngữ thứ nhất của sinh viên Trung Quốc ở Đại học Thái Nguyên 65
2.2.3. Lỗi về ngữ pháp 72
2.3. Tiểu kết 76
Chương 3. CÁC KIỂU CHUYỂN DI TỪ TIẾNG HÁN SANG TIẾNG VIỆT DẪN ĐẾN LỖI SỬ DỤNG TIẾNG VIỆT CỦA SINH VIÊN TRUNG QUỐC 78
3.1. Dẫn nhập 78
3.2. Chuyển di cách phát âm của tiếng Hán sang cách phát âm tiếng Việt 79
3.3. Chuyển di cách viết các âm vị, âm tiết hay từ của tiếng Hán sang cách viết âm vị, âm tiết hay từ của tiếng Việt 82
3.4. Người học chuyển di nghĩa và cách dùng từ ngữ tiếng Hán sang nghĩa và cách dùng từ ngữ tiếng Việt 92
3.5. Chuyển di cấu trúc ngữ pháp của tiếng Hán sang cấu trúc ngữ pháp của tiếng Việt 96
3.6. Tiểu kết 101
KẾT LUẬN 103
TÀI LIỆU THAM KHẢO 106

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1.a: Bảng tổng kết số lượt sử dụng tiếng Việt mắc lỗi do chuyển di từ L1 của du học sinh TQ chia theo một người 42
Bảng 2.1.b: Bảng tổng kết lỗi sử dụng tiếng Việt do chuyển di từ L1 của du học sinh Trung Quốc theo từng bình diện ngôn ngữ 43
Bảng 2.2: Bảng tổng kết lỗi về ngữ âm tiếng Việt của sinh viên Trung Quốc ở Đại học Thái Nguyên..... 44
Bảng 2.3. Bảng tổng kết lỗi phát âm các thành tố âm tiết tiếng Việt của du học sinh TQ ở ĐHTN 46
Bảng 2.4: Bảng tổng kết lỗi phát âm các tổ hợp chữ trong tiếng Việt của sinh viên TQ ở ĐH Thái Nguyên 46
Bảng 2.5: Bảng tổng kết các phụ âm đầu mà sinh viên Trung Quốc phát âm mắc lỗi 50
Bảng 2.6: Bảng tổng kết các nguyên âm tiếng Việt mà sinh viên Trung Quốc ở ĐHTN phát âm mắc lỗi do chuyển di từ tiếng Hán 53
Bảng 2.7: Bảng tổng kết các thanh điệu tiếng Việt mà sinh viên Trung Quốc ở ĐHTN phát âm mắc lỗi 54
Bảng 2.8: Bảng tổng kết các âm vị âm cuối tiếng Việt mà sinh viên Trung Quốc ở Đại học Thái Nguyên phát âm mắc lỗi 56
Bảng 2.9: Bảng tổng kết về lỗi chính tả..... 64
Bảng 2.10: Bảng tổng kết lỗi về dùng từ tiếng Việt của sinh viên Đại học Thái Nguyên 66
Bảng 2.11: Bảng tổng kết lỗi ngữ pháp do chuyển di từ L1 của sinh viên Trung Quốc ở Đại học Thái Nguyên..... 75
Bảng 3.1: Bảng so sánh chữ viết và cách phát âm một số âm vị/ âm tiết của tiếng Hán và tiếng Việt 80

Bảng 3.2: Bảng so sánh sự tương đồng và khác biệt của các âm vị thuộc ba hệ thống cấu tạo âm tiết: âm đầu, âm đệm, âm chính trong TH và tiếng TV 81
Bảng 3.3: Bảng ví dụ lỗi viết một số âm đầu tiếng Việt do chuyển di từ cách viết âm đầu tiếng Hán 84
Bảng 3.4: Bảng ví dụ lỗi viết một số âm đệm tiếng Việt do chuyển di từ cách viết âm đệm tiếng Hán 85
Bảng 3.5: Bảng ví dụ lỗi viết một số âm chính tiếng Việt do chuyển di từ âm chính tiếng Hán 86
Bảng 3.6: Bảng ví dụ lỗi viết một số thanh điệu tiếng Việt do chuyển di từ thanh điệu tiếng Hán 88
Bảng 3.7: Bảng ví dụ về một từ tiếng Hán tương đương nhiều từ tiếng Việt.... 92
Bảng 3.8: Bảng ví dụ về một từ tiếng Việt tương đương nhiều từ tiếng Hán..... 93

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

1.1. Nói một cách khái quát, học ngoại ngữ (L2) là một quá trình tìm hiểu, tri nhận và thụ đắc (acquired) kiến thức về hệ thống L2, văn hóa bản ngữ và từng bước thực hành các kĩ năng ngôn ngữ. *Nghe, nói, đọc, viết* là bốn kĩ năng cơ bản mà người nước ngoài học tiếng Việt cần được tiếp cận, rèn luyện. Với mục tiêu bao quát đó, xu hướng dạy và học tiếng Việt cho người nước ngoài hiện nay ở Việt Nam đang theo chiều chú trọng đến chức năng ngôn ngữ: làm thế nào để dạy sinh viên nước ngoài nói chung, sinh viên Trung Quốc nói riêng sử dụng thành thạo tiếng Việt một cách nhanh nhất, ít mắc lỗi nhất.

1.2. Thực tế sử dụng tiếng Việt của sinh viên nước ngoài, trong đó có sinh viên Trung Quốc du học ở Việt Nam cho thấy, các em còn mắc khá nhiều lỗi về phát âm, dùng từ, đặt câu tiếng Việt.

Đối với sinh viên Trung Quốc, có nhiều nguyên nhân dẫn đến lỗi sử dụng ngôn ngữ thứ hai (L2 - ở đây là tiếng Việt) của các em, nhưng có một nguyên nhân không thể phủ nhận là do chuyển di từ ngôn ngữ thứ nhất (tạm viết tắt là L1 - ở đây là tiếng Hán). Thông thường, ở những giai đoạn đầu học tiếng Việt, không thể bác bỏ hiện tượng sinh viên Trung Quốc có xu hướng chuyển dịch máy móc những cách phát âm, những cách dùng từ hay đặt câu của tiếng Hán vào lời nói, bài viết tiếng Việt của mình, làm nảy sinh lỗi, đi chệch chuẩn tiếng Việt.

Có thể nói, khi học ngoại ngữ, nếu lỗi bị vi phạm nhiều lần mà không được lưu ý, điều chỉnh thì người học (bản thân người mắc lỗi và cả những người không mắc lỗi trong lớp học) vô hình chung tự cho rằng nói, viết như thế là đúng và do vậy những lỗi đó có nhiều nguy cơ trở thành cố tật. Một khi lỗi biến thành cố tật thì không những khó sửa mà còn trở thành nguyên nhân quan trọng cản trở sự thành công của người học ngoại ngữ nói chung và của sinh viên Trung Quốc khi học tiếng Việt nói riêng.

Vì lẽ đó, người dạy và người học ngoại ngữ cần phải phát hiện ra các lỗi sử dụng ngôn ngữ thứ hai (L2) với tư cách là một ngoại ngữ, biết tìm ra nguyên nhân cũng như cách khắc phục những lỗi đó.

1.3. Chọn đề tài *"**Lỗi sử dụng tiếng Việt do chuyển di từ ngôn ngữ thứ nhất của sinh viên Trung Quốc ở Đại học Thái Nguyên**"* để nghiên cứu, người viết hi vọng sẽ góp phần làm rõ thêm một số kiểu lỗi sử dụng tiếng Việt do chuyển di từ L1 của người Trung Quốc nói riêng, của người nước ngoài nói chung trên bình diện lí luận, đồng thời luận văn có thể làm tài liệu tham khảo cho giáo viên và học sinh Trung Quốc khi dạy - học tiếng Việt.

2. Đối tượng nghiên cứu, phạm vi nghiên cứu

2.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận văn là *một số lỗi sử dụng tiếng Việt của sinh viên Trung Quốc do chuyển di từ L1*.

2.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Về đối tượng khảo sát*:

+ Đối tượng sinh viên chọn làm nguồn khảo sát: Là sinh viên Trung Quốc học tại ba trường/ khoa thuộc ĐHTN là: Trường Đại học Nông Lâm (ĐHNL), Trường Đại học Kinh Tế và Quản trị kinh doanh (ĐHKT&QTKD), Khoa Ngoại ngữ (Khoa NN).

Để tiện ghi xuất xứ cho các ví dụ, chúng tôi tạm dùng kí hiệu thay cho tên gọi các trường vừa nói, cụ thể:

- Trường Đại học Nông Lâm, kí hiệu là K1;

- Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh, kí hiệu là K2;

- Khoa Ngoại ngữ, kí hiệu là K3.